

=====
MAQSUD SHAYXZODA IJODIDA MILLIY UYG‘ONISH G‘OYASI

Sevinch Anvarovna Hasanova

Faculty of Economics,

Department of Transport Economics,

ORCID: 0009-0005-6621-3409

Tashkent State Transport University, Tashkent, Uzbekistan.

e-mail: khasanovasevinch7@gmail.com

**MAQOLA
MALUMOTI**

ANNOTATSIYA:

MAQOLA TARIXI:

Received: 01.05.2026

Revised: 02.05.2026

Accepted: 03.05.2026

KALIT SO‘ZLAR:

*Maqsud Shayxzoda,
milliy uyg‘onish, o‘zbek
adabiyoti, tarixiy
mavzular, XX asr.*

Ushbu maqolada Maqsud Shayxzodaning asarlaridagi milliy uyg‘onish g‘oyasi va uning XX asr o‘zbek madaniyatidagi ahamiyati tahlil qilinadi. Adibning asarlari ijtimoiy-ma‘naviy qadriyatlarini tiklashga qaratilgan bo‘lib, o‘z davridagi siyosiy qatag‘onlar va mafkuraviy cheklovlarga qaramay, millatni birlashtirish g‘oyalarini ilgari surdi. Shayxzodaning badiiy va tarixiy asarlari xalq ongidagi milliy o‘zlikni uyg‘otishga xizmat qilgan.

Kirish

Maqsud Shayxzoda o‘zbek adabiyotining yorqin vakillaridan biri bo‘lib, uning ijodi o‘z davrining eng murakkab va qaltis sharoitlarida shakllangan. Sovet davrida yashagan adiblar o‘z asarlarida milliy o‘zlik, tarixiy ong va erkinlik mavzularini bevosita yoki bilvosita yoritishga intildilar. Shayxzoda ham o‘zining she‘rlari, dostonlari va tarixiy dramalari orqali o‘zbek xalqining boy madaniy merosini tiklashga va yangi davr talablari asosida milliy uyg‘onish g‘oyalarini ifodalashga harakat qildi. Ushbu maqolada Shayxzodaning ijodiy faoliyati va asarlaridagi milliy uyg‘onish g‘oyasi keng tahlil qilinadi.

Asosiy qism.

1. Maqsud Shayxzodaning hayoti va ijodiy faoliyati:

Maqsud Shayxzoda (1908–1967) XX asrning taniqli o‘zbek shoir va yozuvchilaridan biri hisoblanadi. U dastlab adabiyot maydoniga she‘r va dostonlar yozish orqali kirib kelgan, keyinchalik esa dramatik asarlari bilan keng tanilgan. Shayxzoda o‘z ijodida xalqning ma‘naviy dunyosini boyitishga xizmat qiladigan asarlar yaratgan. Uning asarlarida o‘zbek xalqining tarixi, qahramonlik an‘analari va boy merosi muhim o‘rin tutadi. Adib hayoti murakkab siyosiy davrga to‘g‘ri kelgan. U Sovet davrida yashab ijod qilgan va qatag‘on yillarining og‘ir sinovlarini boshdan kechirgan. Shunga qaramay, erkin fikrlashi hamda milliy qadriyatlarni himoya qilishi bilan ko‘pchilik e‘tiborini qozongan. Uning **“Mirzo Ulug‘bek”** va **“Jaloliddin Manguberdi”** kabi tarixiy dramalari xalq orasida milliy g‘urur va ruhni kuchaytirgan.

2. Shayxzoda asarlarida milliy uyg‘onish g‘oyasi:

Shayxzoda ijodi ijtimoiy mazmuni va falsafiy chuqurligi bilan ajralib turadi. Ayniqsa, tarixiy mavzudagi asarlarida milliy uyg‘onish g‘oyasi muhim o‘rin egallaydi. Masalan, **“Jaloliddin Manguberdi”** dramasi xalqning ozodlik uchun olib borgan kurashi va mustaqil davlat barpo etish orzusi tasvirlanadi. Bu asar nafaqat tarixiy voqealarni yoritadi, balki o‘zbek xalqining mustahkam iroda, jasorat va qahramonlik ruhini ham ifodalaydi. Shayxzodaning she‘rlari ham milliy uyg‘onish ruhini aks ettiradi. Uning she‘riyatida inson qadr-qimmat, erkinlik va milliy birlik kabi g‘oyalar badiiy obrazlar orqali ta‘sirchan tarzda ifodalangan.

3. Ijtimoiy va siyosiy ta‘sir:

Shayxzoda ijod qilgan davrda Sovet tuzumi milliy adabiyot va san‘atni qat‘iy nazorat ostida ushlab turgan. Shunday murakkab sharoitda ham adib tarixiy mavzularga murojaat qilib, xalqni uyg‘otish va ularning milliy ongini mustahkamlashga intilgan. Uning ko‘plab asarlarida yashirin ma‘nolar va ramziy ifodalar orqali xalq manfaatlariga xizmat qilish g‘oyasi ilgari surilgan.

Xulosa va takliflar: Maqsud Shayxzoda XX asr o‘zbek adabiyotining eng yorqin namoyandalaridan biri bo‘lib, uning ijodi milliy uyg‘onish va madaniy qadriyatlarni saqlashga qaratilgan. U tarixiy va badiiy asarlari orqali xalqning o‘zligini anglashiga, milliy g‘ururni tiklashga ulkan hissa qo‘shdi. Bugungi kunda Shayxzodaning asarlari o‘zbek madaniyatining boy merosi sifatida o‘rganilmoqda va qadrlanmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Karimov Naim. Maqsud Shayxzoda. Toshkent: Fan, 2009.

-
2. Usmonov A. XX asr o‘zbek adabiyoti. Toshkent: Sharq, 2012.
 3. Rashidov S. Milliy uyg‘onish va adabiyot. Toshkent: Yozuvchi, 1998.

